

Významné výročia osobností a udalostí v roku 2024

Udalosti

Ťažba nafty v Gbeloch

105. výročie ťažby nafty v Gbeloch

V roku 1912 gbelský občan Ján Medlen zistil na svojom pozemku unikajúci plyn, ktorý využil na kúrenie. 10. januára 1914 začal Rakúsko-Uhorský Banský úrad pre kutacie práce v oblasti Gbelov ťažbu nafty. Do baní bolo zavedené elektrické osvetlenie, zriadili vodáreň a vodovod. Blízko stanice vybudovali dva olejové rezervoáry. Po skončení prvej svetovej vojny ťažobné závody na Česko-Slovenskom území prevzalo Ministerstvo hospodárstva, v roku 1919 napokon vznikol podnik Štátne naftové doly a v roku 1932 Štátne naftové doly Gbely. Po vzniku vojnovaj Slovenskej republiky boli Štátne naftové doly 18. marca 1940 prenajaté nemeckej firme DAE - Deutschen Erdol - Aktiengesellschaft z Berlína. Na sklonku vojny i ťažobné zariadenia demontovali a odviezli. Po skončení vojny sa podnik stal súčasťou národného podniku Československé naftové závody s centrálou v moravskom Hodoníne. V roku 1969 bol transformovaný a zmenil názov na n. p. Slovenské naftové závody, v r. 1974 na NAFTA, n.p.Gbely, neskôr r. 1977 sa stal súčasťou koncernu Naftový a plynárenský priemysel. Po páde socialistického režimu bol v roku 1990 koncern Naftový a plynárenský priemysel rozdelený na dva podniky – Slovenský plynárenský priemysel, ktorý zaisťoval predaj a dovoz zemného plynu a na ťažobný podnik NAFTA. V súčasnosti je NAFTA a. s. slovenská akciová spoločnosť, ktorej predmetom činnosti je najmä uskladňovanie uhľovodíkov v podzemných zásobníkoch a ťažba uhľovodíkov na území Slovenska.

Hrad Korlátko, Cerová

730. výročie prvej písomnej zmienky o hrade Korlátko

(ďalšie názvy Korlátka, Korlátkö, Korlát, Korlátsky hrad)

Hrad vznikol pravdepodobne v polovici 13. storočia ako kráľovský s úlohou chrániť západné hranice uhorského štátu. Listinami neoverená prvá zmienka o hrade z r. 1289 je spojená s Ugrinom z rodu Hunt-Pázmányovcov. Významnejšiu úlohu zohrával v bojoch Matúša Čáka s kráľom Karolom Róbertom, pričom bol zrejme predmetom bojov, lebo ho v roku 1315 museli opravovať. Popri celom rade iných hradov, aj Korlátsky hrad daroval kráľ Žigmund Luxemburský v r. 1394 veľmožovi Stiborovi zo Stiboríc, v r. 1414 zdedil hrad i celé panstvo jeho syn Stibor II. V r. 1434 zomrel bez potomkov, hrad sa opäť stal kráľovským majetkom. V r. 1445 ho odkúpil od Mikuláša Ujlaku vicebán Oswald z Bučian. Hrad patril jeho potomkovi, potom Nyáryovcom, neskôr majetkové čiastky dedili Apponyovci, Pongrácovci Labšianskovci a Motešický. K hradu patrili obce Trstín, Prievaly, Jablonica, Hlboké, Osuské, Lieskové. V roku 1740 bývalo na hrade už len niekoľko panských hajdúchov, ktorí strážili väzňov v hradných pivniciach. Napriek tomu, že bol hrad ešte zachovalý, panstvo ho opustilo a odsťahovalo sa do kaštieľov v Jablonici a na Lieskovom. Hrad od polovice 18. storočia pomaly pustol. Z jednotlivých stavieb sa zachovali zvyšky múrov horného hradu a súvislejšie úseky dolného opevnenia.

Jezuitská tlačiareň v Skalici

390. výročie založenia kníhtlačiarne

Kníhtlačiarstvo v Skalici úzko súvisí s vtedajším školstvom na území mesta. Pre potreby skalického jezuitského gymnázia bolo potrebné zriadiť tlačiareň menšieho rozsahu, ktorá by pokryla potreby gymnázia, mesta a blízkeho okolia. Pre tlač obsiahlejších prác slúžila akademická tlačiareň v Trnave. Po príchode jezuitov do Skalice po roku 1629 založili kníhtlačiareň, ktorá bola umiestnená vo Vayovskom dome. Vydávala drobné tlače pre potreby gymnázia, modlitby a piesne.

Folklórny súbor Skaličan, Skalica

65. výročie založenie súboru Skaličan

Súbor vznikol v r. 1954 a odvtedy pôsobí vo folklórnom hnutí až po súčasnosť. Je významným reprezentantom Záhoria a zameriava sa na spracovávanie ľudových tradícií regiónu. FS Skaličan tvorí 45 členov tanečnej zložky, ľudovej hudby, spevákov a dievčenskej speváckej skupiny. Od začiatkov ho sprevádza cimbalová hudba. V 60. a 70. rokoch 20. storočia súbor začal spolupracovať s profesionálnymi choreografmi a pedagógmi tanca (C. Zálešák, S. Dúžek, A. Kyjevský, J. Klimo), no začali v ňom pôsobiť aj domáci choreografi (A. Dinka, A. Chaloupková). Zriaďovateľom súboru bol prvých 30 rokov ZV ROH Nemocnice s poliklinikou v Skalici a od r. 1990 Mestské kultúrne centrum. Od r. 1998 je súbor občianskym združením. Súbor absolvoval množstvo vystúpení na Slovensku – na folklórnych festivaloch, slávnostiach a prehliadkach i na iných podujatiach. Významnou súčasťou činnosti sú vystúpenia v Skalici, od r. 1991 býva vystúpenie Skaličana vrcholom kultúrneho programu Skalických dní. Početné vystúpenia absolvoval aj v zahraničí. Súbor získal celý rad ocenení, diplomov, čestných uznaní zo súťaží folklórnych súborov a hudieb i jednotlivcov. V r. 1999 a r. 2000 generálny riaditeľ NOC udelil súboru Medailu D.G. Licharda. V r. 2004 pri príležitosti 50. výročia FS Skaličan bola vydaná publikácia CD Skaličan.

Detský divadelný súbor Zádrapky, Senica

35. výr. založenia detského divadelného súboru Zádrapky

Založila ho v r. 1984 pri Ľudovej škole umenia režisérka, dramaturgička a pedagogička PaedDr. Anna Gamanová, ktorá ho viedla do r. 2001. Vytvorila viac než 60 inscenácií a pod jej vedením súbor dosiahol najväčšie úspechy. Súbor Zádrapky (Záhorácke Dramatické Pokusy) pôsobí pri ZUŠ v Senici. Venuje sa detskému divadlu, divadlu poézie, scénickým miniatúram, muzikálom, ale aj pantomíme a pohybovému divadlu. Zúčastňuje sa na krajských i celoslovenských prehliadkach detskej dramatickej tvorivosti. Na Zlatej priadke v Šali sa predstavil so scénickými miniatúrami Zlodeji (2002, Cena za pohybové stvárnenie scénickej miniatúry), Snehuliak (2005), Hračka (2006) a Stopárka (2007, 2. miesto). Na prehliadke PAN v Liptovskom Mikuláši získal dvakrát 1. miesto (1998, Kino a 1999, Bez hraníc). Predstavil sa na Hviezdoslavovom Kubíne (2002: Cigánske leto, 2004: Epitánie, 2005: Čakajúca chobotnica, Cena za generačnú výpoveď súboru, 2006: Nočný spev rýb, Cena za Kolektívnu umeleckú výpoveď) i Scénickej žatve v Martine (2000: Verejná samota, 2007: Stopárka). Ako režisérka so súborom pracovala aj Ľuboslava Pavesková, v súčasnosti pracuje pod režijným vedením Mgr. art. Lindy Petrákovej ArtD.

Osobnosti

Január

Bukovský, John

vl. meno Ján Fukna

18. 1. 1924 Cerová – 18. 12. 2010 Illinois, USA

95. výr. narodenia

Cirkevný hodnostár, teológ

V r. 1945 maturoval v Bratislave. Filozofiu študoval vo Vidinej. V r.1947 odišiel do Spojených štátov amerických. Tam absolvoval štúdium teológie v Misijnom seminári Spoločnosti Božieho slova v Techny v štáte Illinois. 3. decembra 1950 ho vysvätili za kňaza a licenciát teológie získal na Katolíckej univerzite vo Washingtone. Od r. 1954 študoval na Pápežskom biblickom ústave v Ríme. V r. 1966 bol vymenovaný za rektora vysokej školy v Techny. V r. 1990 ho pápež vymenoval za titulárneho biskupa a nuncia v Rumunsku, od r. 1994 vykonával funkciu nuncia v Moskve. Pochovaný je v kostole Nanebovzatia Panny Márie v Nitre na Kalvárii.

Bartoň, Martin

19. 1. 1799 Senica-Čáčov - 13. 10. 1848 Senica

220. výr. narodenia.

Roľník, richtár

Pôsobil ako richtár v Čáčove. V marci 1848 sa zapojil do revolučného diania pri riešení sociálnych i národných problémov. Po porážke 1. slovenskej dobrovoľníckej výpravy v septembri 1848 bol zatknutý, odsúdený na smrť a popravený. (Našli u neho Hurbanovu proklamáciu „Bratja Slováci“).

Čulen, Martin

31. 5. 1823 Brodské – 24. 1. 1894 Čaka

125. výr. úmrtia

Pedagóg, publicista

Filozofiu študoval v Trnave, teológiu vo Viedni, kde založil slovanskú knižnicu. Od r. 1848 pôsobil ako kaplán vo Veľkých Levároch a Majcichove, od r. 1851 ako profesor gymnázií v Banskej Bystrici, Bratislave, Satu Mare, Levoči, Kláštore pod Znievom, ako farár v Čake. Popredný pedagóg, autor učebníc matematiky. Venoval sa osvetovej práci, príspevky publikoval vo viacerých časopisoch. Aktívny účastník národno-kultúrnych podujatí, spoluzakladateľ Matice slovenskej.

Hollý, Jozef

29. 1. 1879 Skalica – 3. 11. 1912 Moravské Lieskové .

140. výr. narodenia

Dramatik

Študoval na gymnáziu v Skalici, na evanjelickom lýceu a teologickej akadémii v Bratislave. Ako kaplán pôsobil v Petrovci a v Starej Turej. V r. 1903-1912 bol farárom v Moravskom Lieskovom. Medzi jeho najznámejšie dramatické práce patria: Mánotratný syn, Kubo, Amerikán, Černová a Geľo Sebechlebský.

Február

Braxatoris, Pavol

4. 2. 1909 Senica – 19. 1. 1980 Bratislava

110. výr. narodenia

Textár, libretista

Maturoval v Skalici, v r. 1928-1933 študoval právo v Prahe. V r. 1933-1953 pracoval ako štátny úradník v Senici, v r. 1954-1958 ako vedúci sekretariátu Zväzu slovenských skladateľov. V r. 1971-1973 bol vedúcim ekonómom Mestského múzea v Bratislave. Autor textov tanečných piesní a libriet k operám.

Kiss, Ladislav

pseud. Kiss-Jánsky

22. 7. 1914 Kúty – 14. 2. 1989 Bratislava

30. výr. úmrtia

Stredoškolský pedagóg, redaktor, prekladateľ, scenárista

V rokoch 1938-1939 učil na trnavskom gymnáziu. V Trnave vydal pod pseudonymom knihu Hovorme správne po slovensky, ktorá už v máji 1939 mala svoje 4. vydanie. Neskôr pracoval vo vydavateľstve Práca a v Slovenskej literárnej agentúre v Bratislave. Prekladal hlavne z maďarského jazyka. Pre rozhlas písal životopisné pásma o významných slovenských osobnostiach.

Fajnor, Štefan

16. 2. 1844 Brezová pod Bradlom – 26. 4. 1909 Viedeň, Rakúsko

175. výr. narodenia

Hudobný skladateľ, advokát

V r. 1855-1962 študoval na Evanjelickom lýceu v Bratislave, v r. 1864-1867 pokračoval v štúdiách na Právnickej fakulte v Budapešti a v Bratislave. V r. 1856-1861 sa súkromne venoval hudbe u V. Schuriga v Bratislave. Bol advokátskym koncipientom v Liptovskom Mikuláši, v Bratislave a v Senici. Od r. 1869 samostatný advokát v Senici, v jeho advokátskej kancelárii pôsobil v rokoch 1874- 1875 básnik P.O. Hviezdoslav. Zbieral a harmonizoval ľudové piesne, skladal klavírne a zborové skladby. Usporiadal výstavu výrobkov slovenského ľudu v Martine, študoval kroje, výšivky, keramiky a vydal fotografie významných slovenských osobností. Ako advokát v politických procesoch obhajoval perzekvovaných príslušníkov slovenského národného hnutia.

Čulen, Konštantín

26. 2. 1904 Brodské – 7. 4. 1964 New York, USA

115. výr. narodenia

Publicista, novinár, historik

Gymnázium absolvoval v Skalici a v Bratislave. Štúdium na UK v Bratislave nedokončil. Zo začiatku pôsobil ako úradník Robotníckej sociálnej poisťovne v Bratislave, neskôr ako redaktor časopisu Rozvoj, od r. 1939 československý kultúrny atašé vo Washingtone. V r. 1945 emigroval do Rakúska, neskôr do Talianska, od r. 1949 do Kanady. Pôsobil ako redaktor Kanadského Slováka. Od r. 1956 vedúci Slovenského ústavu v Clevelande.

Marec

Kútsky, Michal

21. 11. 1828 Skalica – 18. 3. 1899 Brezová pod Bradlom

120. výr. úmrtia

Zbormajster, pedagóg

Navštevoval gymnázium v Komárne, evanjelické lýceum v Bratislave a teologickú fakultu vo Viedni. Základy klavírnej hry získal v Skalici, kde ju aj neskôr učil. Hudbu a matematiku učil v Banskej Bystrici, Žiari nad Hronom, neskôr pôsobil ako učiteľ a organista v Békéscabe a v r. 1863-1898 ako rektor školy a organista v Brezovej pod Bradlom, kde spolupracoval s Jarom Leškom a Štefanom Fajnorom. Založil zmiešaný zbor. Po jeho smrti mu vyšla partitúra nápevov k evanjelickému spevníku, ktorá obsahovala 234 štvorhlasných harmonizovaných chorálov pre organ a miešaný zbor.

Kotvan, Imrich

9. 2. 1910 Trnovec – 21. 3. 1984 Bratislava

35. výr. úmrtia

Literárny historik, inkunábulista, bibliograf

Navštevoval gymnázium v Skalici, neskôr študoval v Bratislave a Štrasburgu. V r. 1934-1938 pôsobil ako profesor na gymnáziu v Trnave, potom na Povereníctve školstva v Bratislave, od r. 1950 v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Zaoberal sa bernolákovcami, inkunábulami, rukopismi. Zostavil viaceré tematické bibliografie.

Okánik, Ľudovít

15. 8. 1869 Skalica – 21. 3. 1944 Bratislava

75. výr. úmrtia

Organizátor národného a kultúrneho života, spisovateľ, cirkevný hodnostár

Študoval na gymnáziu v Skalici a v Ostrihome, teológiu v Ostrihome a na univerzite v Budapešti. Pôsobil ako prebendár arcibiskupa a kapitulný kaplán, učiteľ nemčiny, farár a dekan v Skalici, ako nitriansky župan, kanonik a r. 1923-1929 starosta mesta v Bratislave. Zúčastňoval sa na zakladaní potravinových a úverových družstiev. Spoluzakladateľ časopisu Pokrok, venoval sa cirkevnej náboženskej publicistike. Písal hry pre mládež, v ktorých aktualizoval vianočnú problematiku.

Mudroch, Ján

28. 3. 1909 Senica-Sotiná – 4. 2. 1968 Bratislava

110. výr. narodenia

Maliar

Navštevoval školy v Senici a v Bratislave. Študoval na Akadémii výtvarných umení v Prahe. V r. 1938-1940 pôsobil ako učiteľ na Škole umeleckých remesiel v Bratislave, v r. 1940-1947 prednášal na oddelení kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave, v r. 1948-1949 na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a v r. 1949-1969 bol vedúcim pedagógom odboru figurálneho maliarstva Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. V r. 1948 sa stal prvým rektorom Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave.

Ján Mudroch bol vynikajúci kolorista slovenského maliarstva v inšpirácii šerosvitnou staromajstrovskou maľbou Rembrandta a svetlou impresionistickou paletou.

Apríl

Čársky, Konštantín

4. 4. 1899 Gbely – 15. 3. 1987 Bratislava

120. výr. narodenia

Lekár, pedagóg

Stredoškolské štúdiá absolvoval v Trnave. Študoval na Lekárskej fakulte v Prahe a Bratislave. Pôsobil na Lekárskej fakulte UK v Bratislave, v r. 1939-1941 ako prednosta kliniky chirurgickej propedeutiky a ortopédie, v r. 1942-1970 prednosta Kliniky chirurgie. Vo vedeckej práci sa zameral na septickej, chirurgickej endokrinológii, traumatológii a čiastočne plastickej chirurgii. Systematicky sa venoval zdravotníckej osvete, vychoval stovky odborníkov, podieľal sa na rozvoji telesnej výchovy a športu.

Čulen, Konštantín

26. 2. 1904 Brodské – 7. 4. 1964 New York, USA

55. výr. úmrtia

Publicista, novinár, historik

Gymnázium absolvoval v Skalici a v Bratislave. Štúdium na UK v Bratislave nedokončil. Zo začiatku pôsobil ako úradník Robotníckej sociálnej poisťovne v Bratislave, neskôr ako redaktor časopisu Rozvoj, od r. 1939 československý kultúrny atašé vo Washingtone. V r. 1945 emigroval do Rakúska, neskôr do Talianska, od r. 1949 do Kanady. Pôsobil ako redaktor Kanadského Slováka. Od r. 1956 vedúci Slovenského ústavu v Clevelande.

Repko, Jozef

12. 10. 1940 Trenčín - 8. 4. 2014 Senica

5. výr. úmrtia

Prozaik a dramatik

Po maturite na Jedenásťročnej strednej škole v Trenčíne študoval v rokoch 1957-59 na Vyššej osvetovej škole v Bratislave. Po štúdiách pôsobil ako učiteľ na základnej škole v Trenčianskej Turej, 1963-65 osvetový pracovník v Okresnom osvetovom dome v Trenčíne, 1965-67 v závodnom klube v Hornom Srní, 1967-69 bol pracovníkom Okresnej knižnice v Trenčíne, 1969-73 zástupcom riaditeľa Domu kultúry v Trenčíne, od roku 1973 žil ako profesionálny spisovateľ v Senici. Krátke obdobie bol redaktorom denníkov Verejnosť, Slovenská republika a Nový deň.

Vo svojej tvorbe sa zameral na realistické príbehy, sci-fi s historickým námetom a veselohry. Do literatúry vstúpil publikovaním básní v roku 1959 v časopise Mladá tvorba. Od roku 1969 sa začal pravidelne venovať písaniu rozhlasových hier a dramtizáciám próz pre rozhlas. Svoje diela publikoval v časopisoch Ohník a Slniečko. V roku 1973 mu vyšiel román pre mládež – Milión krokov domov. Za svoju rozhlasovú tvorbu získal ocenenie na Festivale v Piešťanoch za hry Bez medaily, Slnko nad Antarktídou a Dotknúť sa hviezd. Hlavnú cenu získal v roku 1987 za hru Vlak k belasým ránam.

Hollý, Ján

24. 3. 1785 Borský Mikuláš – 14. 4. 1849 Dobrá Voda

170. výr. úmrtia

Básnik, prekladateľ

Študoval v Skalici, v Bratislave, filozofiu a teológiu v Trnave. Po skončení štúdií pôsobil od r. 1808 ako kaplán v Pobeďime, v r. 1812-1813 v Hlohovci, v r. 1814-1843 ako farár v Maduniciach. Roku 1843 sa utiahol na odpočinok k priateľovi Martinovi Lackovičovi na Dobrú Vodu.. Literárnej tvorbe sa začal venovať už počas štúdií. Ovplyvnil celú slovenskú romantickú generáciu, podporil štúrovskú spisovnú slovenčinu, aj keď vo svojej tvorbe zotrval pri bernolákovčine ako jej najvýznamnejší reprezentant. Jeho básnická tvorba (Svatopluk, Cyrillo-Methodiada, Sláv, Žalospevi, Katolíckí spevník) bola vyvrcholením slovenského klasicizmu.

Dermek, Aurel

6. 7. 1925 Brodské – 15. 4. 1989 Bratislava

30. výr. úmrtia

Technik, mykológ, maliar húb

Je známy v celom mykologickom svete. Jeho ilustrácie boli vystavené na medzinárodnej výstave botanickej ilustrácie v Pittsburgu v USA. Vydal knihy: Naše huby, Poznajme huby, monografiu Hríbovité huby a Huby lesov, polí a lúk.

Laco, Karol

28. 10. 1921 Sobotište – 17. 4. 2009 Bratislava

10. výr. úmrtia

Právnik, pedagóg, verejný činiteľ, akademik ČSAV a SAV

Študoval na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Po ukončení štúdia (1947) začal pracovať na Právnickej fakulte UK. Prednášal Štátne právo a venoval sa jeho štúdiu. Od roku 1952 docent a vedúci Katedry štátneho práva. V roku 1964 bol vymenovaný za profesora. V roku 1966 mu bola udelená vedecká hodnosť doktor vied. Za akademika bol vymenovaný v roku 1977, v rokoch 1953-1956 a 1961-1963 dekan Právnickej fakulty UK. Od roku 1969 až do roku 1988 bol podpredsedom Koordinačnej komisie Vlády ČSSR. Bol poslancom Federálneho zhromaždenia ČSSR (1969-1990). Vo vedecko-výskumnej práci sa zaoberal otázkami štátneho práva, teóriou socialistickej federácie, návrhmi na usporiadanie Československej federácie. Je autorom monografie Ústava predmníchovskej ČSR a ústava ČSSR. Bol autorom prvých vysokoškolských učebníc zo štátneho práva ČSR, ZSSR a socialistických štátov a mnohých odborných článkov a štúdií. Ako podpredseda vlády dôsledne obhajoval aj národné záujmy Slovákov v Prahe.

Zelinka, Ján

vl. meno Winter

21. 2. 1922 Senica – 20. 4. 2009 Bratislava

10. výr. úmrtia

Biochemik, molekulárny biológ, univerzitný profesor

Narodil sa v rodine lekára. Po vojne absolvoval štúdium na SVŠT v Bratislave, po rokoch praxe v priemysle prišiel do Slovenskej akadémie vied. Zelinka sa v roku 1964 stal riaditeľom Biologického ústavu SAV, ktorý prebudoval na Ústav molekulárnej biológie SAV a zotrval v ňom až do roku 1988. Bol autorom mnohých vedeckých objavov molekulárnej biológie, najmä pôsobenia enzýmov a biotechnologických

postupov. Stal sa nositeľom viacerých štátnych vyznamenaní, v roku 1964 bol zvolený za člena SAV a ČSAV.

Fajnor, Štefan

16. 2. 1844 Brezová pod Bradlom – 26. 4. 1909 Viedeň, Rakúsko

110. výr. úmrtia

Hudobný skladateľ, advokát

V r. 1855-1862 študoval na Evanjelickom lýceu v Bratislave, v r. 1864-1867 pokračoval v štúdiách na Právnickej fakulte v Budapešti a v Bratislave. V r. 1856-1861 sa súkromne venoval hudbe u V. Schuriga v Bratislave. Bol advokátskym koncipientom v Liptovskom Mikuláši, v Bratislave a v Senici. Od r. 1869 samostatný advokát v Senici, v jeho advokátskej kancelárii pôsobil v rokoch 1874- 1875 básnik P.O. Hviezdoslav. Zbieral a harmonizoval ľudové piesne, skladal klavírne a zborové skladby. Usporiadal výstavu výrobkov slovenského ľudu v Martine, študoval kroje, výšivky, keramiky a vydal fotografie významných slovenských osobností. Ako advokát v politických procesoch obhajoval perzekvovaných príslušníkov slovenského národného hnutia.

Radlinský, Andrej

8. 7. 1817 Dolný Kubín – 26. 4. 1879 Kúty

140. výr. úmrtia

Jazykovedec, náboženský spisovateľ

V r. 1834-1836 študoval filozofiu v Oláhovom seminári v Trnave, teológiu na univerzite vo Viedni a v Pešti. Pôsobil na viacerých miestach, v r. 1849-1861 bol redaktor Zemského zákonníka v Budíne a od r. 1861 farár v Kútoch. Patril k najzaslúžitejším osobnostiam slovenského kultúrneho života 19. storočia, propagátor česko-slovenskej vzájomnosti, slavianofil. Ako jazykovedec výrazne ovplyvnil vývoj a kodifikáciu spisovnej slovenčiny. Mal veľké zásluhy na založení spolku sv. Vojtecha. Bol jeho doživotným čestným podpredsedom.

Máj

Mallý, Gustáv

21. 5. 1879 Viedeň, Rakúsko – 3. 8. 1952 Bratislava

140. výr. narodenia

Maliar, výtvarný pedagóg

Meštiansku školu navštevoval v Skalici, súkromnú školu maliara K. Záhorského v Prahe (1894-1896), Umeleckopriemyselnú školu tiež v Prahe. Študoval na Kráľovskej akadémii výtvarných umení v Drážďanoch a bol na študijnom pobyte v USA. Vrátil sa do Skalice a začal pracovať ako slobodný výtvarník. Zúčastňoval sa rôznych výstav. V r. 1911-1932 mal súkromnú maliarsku školu v Bratislave, ktorú navštevovali Ľ. Fulla, C. Majerník, J. Mudroch, J. Želibský a ďalší. V r. 1946-1950 pôsobil ako profesor na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave.

Vadkerti-Gavorníková, Lýdia

30. 3. 1932 Modra – 22. 5. 1999 Bratislava

20. výr. úmrtia

Poetka, prekladateľka

Študovala na gymnáziu v Skalici a na Pedagogickom gymnáziu v Bratislave, potom slovenčinu a ruštinu na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave. Od r. 1951-1962 učila na strednej dievčenskej škole, potom na základnej škole v Bratislave, od r. 1962 bola na invalidnom dôchodku. Od r. 1978 pracovala ako redaktorka, neskôr šéfredaktorka časopisu Revue svetovej literatúry. Verše publikovala v Mladej tvorbe a v Slovenských pohľadoch. Knižne debutovala v r. 1966 zbierkou Pohromnice, po nej nasledovali ďalšie zbierky básní, v ktorých čerpá z vlastnej biografie. Prekladala poéziu z nemčiny a francúzštiny.

Jún

Medlen, Ján

9. 1. 1870 Gbely – 6. 6. 1944 Gbely

75. výr. úmrtia

Objaviteľ naftových prameňov pri Gbeloch

V r. 1912 pri regulácii svojich lúk objavil zemný plyn a naftu. Ako prvý používal „gbelský“ zemný plyn na vykurovanie a svietenie vo vlastnom obydlí.

Papánek, Ján Krstiteľ

29. 6. 1743 Kuklov - 11. 6. 1784 Trnava

235. výr. úmrtia

Pedagóg, básnik

Teológiu študoval na kolégiu vo Vacove. Pôsobil ako profesor na gymnáziách v Prievidzi a Nitre, predstavený filozofov v Tereziáne vo Vacove. Autor latinských príležitostných básní s historicko-politickým obsahom, vzťahujúcim sa k Uhorsku a jeho popredným osobnostiam.

Bórik, Daniel Jaroslav

22. 9. 1814 Sobotište – 22. 6. 1899 Domaníža

120. výr. úmrtia

Verejný a kultúrny pracovník, publicista

Základné školy navštevoval v Senici, vo Vrbovcich a v Horných Salibách, teológiu a filozofiu študoval v Bratislave a vo Viedni. Pôsobil ako učiteľ v Pukanci, ako farár vo Vrbovcich, v r. 1848-1849 bol zvolený za tajomníka a pokladníka Slovenskej národnej rady na Myjave, po r. 1867 pracoval ako železničný úradník v Trnave a v Salzburgu. Zakladajúci člen Matice slovenskej a člen jej prvého výboru. Autor prác z finančnictva a obchodu.

Šimkovic, Ivan

28. 6. 1919 Senica – 26. 10. 2007 Bratislava

100. výr. narodenia

Univerzitný profesor, kardiochirurg

Štúdium medicíny ukončil v roku 1944 na Lekárskej fakulte vtedajšej Slovenskej univerzity v Bratislave. Základy chirurgie si osvojil na I. chirurgickej klinike v Bratislave u profesora Čárskeho. Hrudnej chirurgii sa venoval na II. chirurgickej klinike

v Bratislave. Vedeckú hodnosť kandidát vied, CSc., dosiahol v roku 1959. Zameril sa na chirurgiu srdca a ciev a zaslúžil sa o vznik a rozvoj tohto odboru na Slovensku. V odborných časopisoch publikoval vyše 200 odborných článkov, je autorom štyroch knižných publikácií a spoluautorom ďalších dvoch. Za svoju prácu bol ocenený aj mnohými vyznamenaniami - Cena J.E. Purkyňu (2003), Rad práce (1969), viaceré čestné doktoráty. V r. 2006 prevzal z rúk prezidenta Pribinov kríž II. triedy za zásluhy v kardiochirurgii.

Šulek, Ján

29. 6. 1774 Rajec – 6. 12. 1837 Sobotište

245. výr. narodenia

Ľudovýchovný pracovník, pedagóg

Študoval rétoriku v Debrecíne, filozofiu v Kežmarku. Pôsobil ako rektor v Hybiach a v Mošovciach, ako evanjelický farár v Pržne na Morave a ako farár v Sobotišti. V Mošovciach založil ľudovú knižnicu. Pre potreby učiteľov zostavil v češtine Latinskú gramatiku a bol autorom náboženských príručiek.

Júl

Vaniček, Ľudovít

5. 7. 1894 Senica – 21. 2. 1960 Bratislava

125. výr. narodenia

Maliar, výtvarný pedagóg

Študoval na Učiteľskom ústave v Soproni a v Trnave na Akadémii výtvarných umení v Budapešti (nedokončil kvôli I. svetovej vojne), na Umeleckopriemyselnej škole. Študoval dejiny výtvarného umenia v Prahe a v Paríži. Pôsobil ako profesor kreslenia na stredných školách v Trenčíne a v Bratislave.

Holub, Jozef Kvetoslav

1. 6. 1820 Prietrž – 12. 7. 1899 Revúca

120. výr. úmrtia

Stredoškolský profesor

Študoval na Lekárskej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe, ale štúdium nedokončil. V r. 1865-74 profesor slovenského gymnázia v Revúcej. Venoval sa liečiteľstvu a homeopatii. Autor učebníc s prírodovedným zameraním, ktoré väčšinou zostali v rukopise. Písal osvetové články so zdravotníckou tematikou.

Kiss, Ladislav

pseud. Kiss-Jánsky

22. 7. 1914 Kúty – 14. 2. 1989 Bratislava

105. výr. narodenia

Stredoškolský pedagóg, redaktor, prekladateľ, scenárista

V rokoch 1938-1939 učil na trnavskom gymnáziu. V Trnave vydal pod pseudonymom knihu Hovoríme správne po slovensky, ktorá už v máji 1939 mala svoje 4. vydanie. Neskôr pracoval vo vydavateľstve Práca a v Slovenskej literárnej agentúre v Bratislave. Prekladal hlavne z maďarského jazyka. Pre rozhlas písal životopisné pásma o významných slovenských osobnostiach.

Boorová-Gašparová, Malvína
26. 7. 1889 Senica – 26. 6. 1935 Holíč
130. výr. narodenia

Dramatička, publicistka

Študovala na Učiteľskom ústave v Bratislave. Pôsobila ako učiteľka v Starej Turej. Žila v Lubine a neskôr v Holíči. Autorka príležitostných básní a scénok pre deti a mládež. Napísala 3 divadelné hry, v ktorých hodnotila život úradníctva a vidieckej honorácie. Nacvičovala divadelné hry a zborové spevy.

Horváth, Ivan
26. 7. 1904 Senica – 5. 9. 1960 Bratislava
115. výr. narodenia

Spisovateľ, politik

Študoval na gymnáziu a na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Pôsobil ako koncipient v Bratislave, ako notár a advokát v Senici (1931-1945), ako povereník sociálnej starostlivosti a šéfredaktor Kultúrneho života v Bratislave. Po oslobodení podpredseda Slovenskej národnej rady a v r. 1948-1950 veľvyslanec v Budapešti. V decembri r. 1950 bol zatknutý a obvinený z nepriateľskej činnosti proti čs. štátu. V apríli 1954 bol odsúdený za velezradu a špionáž. Vo väzení prežil 9 rokov – v decembri r. 1959 mu bol rozhodnutím prezidenta zvyšok trestu odpustený. Od r. 1959 zamestnanec Úradu sociálneho a dôchodkového zabezpečenia v Bratislave. Bol prvým predsedom fotoklubu Retina (1942) v Senici. Medzi jeho literárne práce patrí: Človek na ulici, Strieborný prach, Vízum do Európy a iné.

Hostacha, Ján
2. 1. 1860 Kostelec, Česko - 30. 7. 1894 Holíč
125. výr. úmrtia

Kníhtlačiar

Zakladateľ a majiteľ kníhtlačiarne v Holíči, zameriaval sa na merkantilné tlače.

August

Škarnicel, Jozef
12. 8. 1804 Skalica – 1. 7. 1877 Skalica
215. výr. narodenia

Kníhtlačiar, vydavateľ

Vyučil sa za kníhtlačiar u svojho otca. Najvýznamnejší slovenský tlačiar v 40.-70 rokoch 19. storočia. Tlačení a vydávaním slovenských kníh, periodík a príležitostných tlačí výrazne prispel k pestovaniu národného povedomia, šíreniu slovenského spisovného jazyka, a tým aj národnej kultúry, osvety a vzdelanosti u najširších ľudových vrstiev.

Milkin, Tichomír
vl. meno Ján Donoval
14. 8. 1864 Donovaly – 4. 11. 1920 Smolinské
155. výr. narodenia

Básnik, literárny kritik a teoretik, prekladateľ

V r. 1880-1883 študoval v Trnave, potom v Ostrihome. Pôsobil ako kaplán v Radošovciach, v Gbeloch, v Dojči, v Koválove a v Šaštíne, farár v Smolinskom.

Kritik a teoretik slovenského realizmu, zástanca prízvučného sylabotonickeho veršovania, čím pripravoval k praxi básnikov slovenskej moderny.

Okánik, Ľudovít

15. 8. 1869 Skalica – 21. 3. 1944 Bratislava

150. výr. narodenia

Organizátor národného a kultúrneho života, spisovateľ, cirkevný hodnostár

Študoval na gymnáziu v Skalici a v Ostrihome, teológiu v Ostrihome a na univerzite v Budapešti. Pôsobil ako prebendár arcibiskupa a kapitulný kaplán, učiteľ nemčiny, farár a dekan v Skalici, ako nitriansky župan, kanonik a r. 1923-1929 starosta mesta v Bratislave. Zúčastňoval sa na zakladaní potravinových a úverových družstiev. Spoluzakladateľ časopisu Pokrok, venoval sa cirkevnej náboženskej publicistike. Písal hry pre mládež, v ktorých aktualizoval vianočnú problematiku.

Fodor, Ladislav

25. 6. 1855 Skalica - 17. 8. 1924 Sopron, Maďarsko

95. výr. úmrtia

Matematik

Do roku 1873 študoval na strednej škole v Bratislave, potom na vysokých školách technických v Budapešti a vo Viedni, na univerzite v Cluji (Rumunsko). V roku 1883 získal titul PhDr. Od roku 1878 stredoškolský profesor matematiky a deskriptívnej geometrie na gymnáziu v Banskej Bystrici. Od roku 1887 vedúci katedry deskriptívnej geometrie na Baníckej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici Bol autorom a spoluautorom učebníc geometrie. Propagátor medzinárodnej a vedeckej spolupráce v exaktných vedách i v lesníctve a baníctve.

Braxatoris, Martin Miloš Sládkovičov

2. 5. 1863 Banská Bystrica-Radvaň – 26. 8. 1934 Senica

85. výr. úmrtia

Spisovateľ, redaktor, prekladateľ, kňaz

Syn Andreja Sládkoviča. Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici, teológiu v Bratislave a v Rostocku a na univerzite v Lipsku. Pôsobil ako kaplán v Nadlaku, v Liptovskom Mikuláši, v Brezovej pod Bradlom a od r. 1892 pôsobil ako evanjelický farár v Senici. Pracoval ako redaktor a organizátor literatúry pre deti a mládež, redigoval mesačník pre deti Noviny malých. Svoje práce uverejňoval v časopisoch Černokňažník, Letopis Živena a i. Prekladal z ruskej, nemeckej a maďarskej literatúry.

Mallý-Dusarov, Ján

26. 8. 1829 Skalica – 19. 9. 1902 Ostrihom, Maďarsko

190. výr. narodenia

Národnokultúrny dejateľ, novinár, vydavateľ

Študoval na gymnáziu v Skalici a v Bratislave, filozofiu v Trnave, teológiu vo Viedni. Od r. 1852 pôsobil ako kaplán v Banskej Štiavnici, v r. 1858 študijný prefekt vo Viedni, v r. 1882 pápežský komorník, v r. 1885 bratislavský, v r. 1888 ostrihomský kanonik. Orientoval sa na ľudovýchnú a osvetovú prácu, podporoval slovenské národné snaženie a česko-slovenskú spoluprácu. Patril k najplodnejším a najvýznamnejším slovenským novinárom v matičnom období.

Ďurovič, Ján

30. 8. 1894 Lehota nad Rimavicou – 26. 11. 1955 Skalica

125. výr. narodenia

Farár, vysokoškolský pedagóg

Gymnázium študoval v Rimavskej Sobote, teologické vysokoškolské štúdiá absolvoval v Prešove, Berlíne, Lipsku, Prahe - teologické vzdelávanie si dopĺňal aj filozofickým štúdiom. Od roku 1919 bol evanjelickým kaplánom v Martine, Hybiach. V roku 1921-1924 kňaz vo Važci a od roku 1925 pôsobil v Skalici. Počas pôsobenia v Skalici v roku 1934 na Husovej fakulte v Prahe dosiahol doktorát teológie a v roku 1938 na Komenského univerzite v Bratislave doktorát filozofie. V roku 1942 sa habilitoval na Slovenskej ev. teologickej fakulte v Bratislave a v roku 1950 bol menovaný univ. profesorom. Venoval sa štúdiu cirkevných dejín a hymnológie, z ktorého odboru vydal viacero diel. V rozsiahlej práci zhodnotil slovenskú evanjelickú literatúru a cirkevnú tvorbu do tolerancie. Článkami a úvahami prispieval do kultúrnych a beletristických časopisov. Písal i o dejinách mesta Skalice.

September

Šimko st., Ľudovít

6. 9. 1859 Martin – 13. 8. 1945 Senica

160. výr. narodenia

Lekár, politik, signatár Martinskej deklarácie

Študoval na gymnáziu v Martine, kde sa zapojil do národno-kultúrnej práce v rámci činnosti Slovenského spevokolu. Po zrušení martinského gymnázia v roku 1874 prestúpil do Prešova. Študoval medicínu na univerzite vo Viedni, ktorú ukončil v roku 1883. Počas štúdií vo Viedni bol v rokoch 1880-1881 pokladníkom a v rokoch 1882-1883 predsedom slovenského akademického spolku Tatran. Od roku 1884 pôsobil ako súkromný lekár v Senici, neskôr v rokoch 1924-1936 ako okresný lekár. Bol osobným lekárom J. M. Hurbana. Ako člen Slovenskej národnej strany sa zúčastnil volebných bojov na podporu slovenských kandidátov za poslancov do uhorského snemu, za čo bol súdne stíhaný. Bol členom SNR a v rokoch 1918-1920 poslancom Revolučného národného zhromaždenia. Zastával aj viacero funkcií v evanjelickej cirkvi, od roku 1899 bol zvolený za dozorca západného dištriktu. Bol predsedom správy Roľníckej vzájomnej pokladnice v Modre a Hospodárskeho družstva v Senici. Propagoval včelárstvo. Po roku 1918 prispieval do rôznych časopisov článkami o politike, cirkevnej problematike a hospodárení.

Bórik, Daniel Jaroslav

22. 9. 1814 Sobotište – 22. 6. 1899 Domaníža

205. výr. narodenia

Verejný a kultúrny pracovník, publicista

Základné školy navštevoval v Senici, vo Vrbovcich a v Horných Salibách, teológiu a filozofiu študoval v Bratislave a vo Viedni. Pôsobil ako učiteľ v Pukanci, ako farár vo Vrbovcich, v r. 1848-1849 bol zvolený za tajomníka a pokladníka Slovenskej národnej rady na Myjave, po r. 1867 pracoval ako železničný úradník v Trnave a v Salzburgu. Zakladajúci člen Matice slovenskej a člen jej prvého výboru. Autor prác z finančníctva a obchodu.

Nešpor, Miroslav

28. 9. 1924 Skalica – 17. 12. 1944 Bratislava

95. výr. narodenia

Partizán

Ľudovú školu navštevoval v Holíči, gymnázium v Skalici a v r. 1943-1944 študoval inžinierske stavebníctvo na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave. V r. 1944 sa zapojil do ilegálneho protifašistického hnutia. Bol príslušníkom partizánskeho oddielu Tichonov. Po prechode Slovenského národného povstania do hôr ochorel, ilegálne žil u brata a 13. 12. 1944 bol zatknutý gardistami v Skalici. Bol vyšetrovaný, mučený a zahynul v Bratislave. Hrdina Slovenského národného povstania.

Október

Pajdušáková, Ľudmila

29. 6. 1916 Radošovce – 6. 10. 1979 Vyšné Hágy

40. výr. úmrtia

Astronómka

Študovala na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave. Pracovala v Štátnom observatóriu na Skalnatom Plese, neskôr v Astronomickom ústave SAV, kde bola i riaditeľkou. Publikovala mnoho príspevkov popularizujúcich prírodné vedy. Ako vedecká pracovníčka sa preslávila najmä objavom piatich komét.

Hallon, Pavol

4. 9. 1925 Sobotište – 10. 10. 2004 Malacky

15. výr. úmrtia

Veterinárny lekár, filatelista

V roku 1930 začal navštevovať rímsko-katolícku školu v Senici. Gymnázium študoval v Skalici, kde aj zmaturoval. V roku 1944 začal študovať na Prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity. Po skončení vojny prestúpil na vysokú školu veterinárnu do Brna, kde v roku 1951 zložil rigorózne skúšky. Svoju kariéru ako veterinár začal v roku 1953 v Gajaroch, neskôr v Malackách. Pavol Hallon je autorom mnohých regionálnych monografií. Napísal vyše 400 článkov, ktoré venoval filatelii a regionálnej histórii, či humorným zážitkom z obdobia jeho veterinárnej praxe. V neskoršom období pracoval najmä ako mestský kronikár v Malackách a začal sa aktívnejšie venovať svojej publikačnej činnosti. K jeho najvýznamnejším prácam patrí publikácia Poštovníctvo na Záhorí, za ktorú bol v roku 1988 aj ocenený. Spracoval históriu školstva v diele Pamätníci františkánskeho gymnázia v Malackách 1927 – 1945. V roku 1993 mu vyšla monografia Z dejín malackej farnosti či monografia Štyristo rokov malackého školstva. Významné sú aj knižné publikácie Z dejín obce Kuchyňa, Gajary či monografia o Lábe s názvom Nová kniha o Lábe a mnoho ďalších. V roku 2001 mu bolo primátorom mesta Malacky udelené ocenenie Pálfiho srdca za publikácie Dejiny františkánskeho chrámu a Poštovníctva na Záhorí. V roku 2008 mu bolo opätovne udelené ocenenie Pálfiho srdca – in memoriam za celoživotné dielo v oblasti histórie.

Juriga, Ferdinand

12. 10. 1874 Gbely – 23. 11. 1950 Bratislava

145. výr. narodenia

Politik, publicista

Študoval na gymnáziu v Ostrihome, teológiu v Ostrihome a na viedenskom Pázmáneu. Pôsobil ako kaplán a farár na rôznych miestach, v r. 1923 v Dolnej Strede, v r. 1924 ako asesor v Trnave. V r. 1906-1918 poslanec uhorského snemu. Jeden z vedúcich predstaviteľov slovenského klerikálneho politického hnutia, zástanca túžob po samostatnosti, bojovník proti maďarizácii a pragocentrizmu. Autor politických, ideových a náboženských článkov v novinách, časopisoch a niekoľkých samostatných prác, najmä memoárov.

Palkovič, Konštantín

12. 10. 1919 Brodské – 10. 10. 2008 Brodské

100. výr. narodenia

Jazykovedec, pedagóg

Študoval na gymnáziách v Skalici a v Malackách, slovenčinu a filozofiu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Pôsobil ako stredoškolský profesor v Banskej Bystrici, v Piešťanoch, v Rakoviciach pri Piešťanoch a ako školský inšpektor na Povereníctve pôdohospodárstva. V r. 1961-1985 vyučoval na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Zaoberal sa dialektológiou, historickou jazykovedou, súčasným spisovným jazykom a jazykovou kultúrou. Vydal Slovenské nárečia, Krátky slovník nárečia senického, Osobnosti Záhoria, Záhorácky slovník, Z detského folklóru a iné.

Mudroch, Pavel

31. 8. 1910 Senica-Sotiná – 23. 10. 1944 Podkriváň, pochovaný Brezová pod Bradlom

75. výr. úmrtia

Povstalecký veliteľ, organizátor armádneho športu

Študoval na Lekárskej fakulte v Bratislave. Od r. 1934 bol dôstojníkom z povolania. Venoval sa gymnastike, jazdecku, boxu, šermu, plávaniu, lyžovaniu. Zahynul počas bojov Slovenského národného povstania. V r. 1946 ho in memoriam vyznamenali Radom SNP a o rok neskôr mu udelili titul MUDr.

Jonáš, Ján

23. 10. 1919 Prietrž – 23. 10. 1977 Bratislava

100. výr. narodenia

Spisovateľ, novinár

Navštevoval ľudovú školu v Prietrži, meštiansku v Senici. obchodnú školu v Skalici a maturoval na Strednej škole pre pracujúcich v Bratislave. Pracoval ako úradník v Senici a v Bratislave, neskôr ako redaktor denníka Práca a od r. 1972 ako dramaturg a scénarista Československej televízie v Bratislave. Je autorom kníh V znamení panny, Jedenáste prikázanie, Do nízkej hory hromy nebijú, ktoré boli aj sfilmované.

November

Sasinek, Fantišek Vít'azoslav

11. 12. 1830 Skalica – 17. 11. 1914 Graz, Rakúsko

105. výr. úmrtia

Historik, profesor, archivár

Študoval filozofiu v Tate a Bratislave, teológiu v Scheibse a Bratislave. Pôsobil ako kazateľ v Tate, v Bratislave, v Ostrihome a Budíne. Bol profesorom a kazateľom v seminári a ochranca kníh a múzejných zbierok Matice slovenskej v Banskej Bystrici. Po prevezení matičných zbierok do Martina sa tam presťahoval. V Matici slovenskej bol prvým archivárom celoslovenského charakteru zastával i funkciu tajomníka Matice slovenskej a súčasne pôsobil ako redaktor Letopisu Matice slovenskej. Patril medzi najplodnejších historikov 2. polovice 19. storočia.

Škarnicel, František Xaver

24. 11. 1769 Skalica – 22. 1. 1841 Skalica

250. výr. narodenia

Kníhtlačiar, vydavateľ

V r. 1780-1798 pracoval u otca v kníhtlačiarňi v Skalici a od r. 1841 ju aj viedol. Podnik zveľadil a priviedol k rozkvetu, sústredil v ňom produkciu západného Slovenska i časti Moravy. Okrem náboženských spisov tlačil i svetské. V rámci podniku založil aj obecnú knižnicu.

Kubina, Andrej

27. 11. 1844 Moravský Ján – 30. 3. 1900 Trnava

105. výr. narodenia

Básnik, ľudovýchovný pracovník

Študoval na gymnáziu v Bratislave, v Ostrihome a v Trnave, teológiu a filozofiu v Budapešti a v Ostrihome. V r. 1871-1876 pôsobil ako kaplán vo Voderadoch, v r. 1877-1881 ako katechéta v Ostrihome, v r. 1881-1891 ako farár v Dolnej Krupej, v r. 1896-1900 ako magister novicov a misionár Spoločnosti Ježišovej v Trnave. V r. 1885-1891 správca Spolku sv. Vojtecha. Organizátor spolkov miernosti. Prispieval do novín a časopisov, pokúsil sa o preklad Danteho Božskej komédie a biblie.

December

Nešpor, Miroslav

28. 9. 1924 Skalica – 17. 12. 1944 Bratislava

75. výr. úmrtia

Partizán

Ľudovú školu navštevoval v Holíči, gymnázium v Skalici a v r. 1943-1944 študoval inžinierske staveľstvo na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave. V r. 1944 sa zapojil do ilegálneho protifašistického hnutia. Bol príslušníkom partizánskeho oddielu Tichonov. Po prechode Slovenského národného povstania do hôr ochorel, ilegálne žil u brata a 13. 12. 1944 bol zatknutý gardistami v Skalici. Bol vyšetrovaný, mučený a zahynul v Bratislave. Hrdina Slovenského národného povstania.

Sloboda, Daniel

20. 12. 1809 Skalica – 10. 11. 1888 Rusava, Česko

210. v. výr. narodenia

Botanik, národopisec, národný buditeľ

Študoval v Skalici, v Modre, a v Bratislave, kde absolvoval aj teologické štúdiá. V období rokov 1848- 49 pôsobil ako kaplán na Myjave a na Rusave.

Venoval sa prírodným vedám a vynikol hlavne ako botanik. V roku 1852 vydal „Rostlinníctví“, prvý kľúč na určovanie rastlín v češtine. Venoval sa aj entomológii a meteorológii, bol členom rakúskej i moravskej meteorologickej spoločnosti.

Daniel Sloboda študoval rázovitý valašský život, zbieral, spracúval a publikoval národopisný materiál zo života ľudu, hlavne piesne z okolia Hostýna. Bol v spojení s moravskými i slovenskými národovcami, v roku 1848 sa zúčastnil Slovanského zjazdu v Prahe a kroměřížskeho snemu. V jeho dome v revolučných rokoch 1848 - 1849 sa skrývali slovenskí vlastenci (rodina Jozefa M. Hurbana). Bol vyznamenaný Zlatým záslužným krížom s korunkou.

Novomeský, Ladislav

27. 12. 1904 Budapešť, Maďarsko – 4. 9. 1976 Bratislava

115. v. výr. narodenia

Básnik, novinár, kultúrny politik, verejný činiteľ

V mladosti žil v Senici. Študoval na Štátnom učiteľskom ústave v Modre, ako mimoriadny poslucháč na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Najprv pôsobil ako učiteľ, od r. 1925 ako redaktor komunistického tlače v Ostrave, v Prahe, a v Plzni. Od r. 1939 sa presťahoval na Slovensko, spočiatku žil v Senici. Počas slovenského štátu pôsobil v ilegálnom ÚV KSS a po vypuknutí SNP v ilegálnej Slovenskej národnej rade. V r. 1945 -1950 poslanec Národného zhromaždenia a Slovenskej národnej rady, v r. 1950-1951 predseda Slovenskej akadémie vied. V r. 1951 zatknutý, nespravodlivo obvinený a odsúdený. V r. 1956-1963 pôsobil v Prahe, v r. 1963-1970 vedecký pracovník Ústavu slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied. V r. 1945-1950, 1968-1974 predseda, v r. 1974-1976 čestný predseda Matice slovenskej . Autor básnických zbierok, v jednej z nich Do mesta 30 min. sa vracia do miest a mesta svojej mladosti – Senice. Autor politických statí a reportáží, statí o literatúre, príspevkov o našich a zahraničných a zahraničných osobnostiach. Pričinil sa o vznik a rozvoj vysokých škôl, poštátnenie a vznik nových divadiel a múzeí, o založenie Slovenskej národnej galérie a Slovenskej filharmónie. Jedna z najvýznamnejších osobností slovenských a českých dejín 20. storočia.

Bánsky, Jozef

31. 12. 1919 Senica-Kunov – 18.1. 1956 Torisky

100. v. výr. narodenia

Bibliograf, prekladateľ, literárny vedec

Navštevoval meštiansku školu v Senici, odtiaľ prešiel v r. 1932 na Štátne reálne gymnázium v Trnave, kde aj v r. 1940 maturoval. Pokračoval v štúdiu na Filozofickej fakulte vtedajšej Slovenskej univerzity v Bratislave. Študoval slovanskú a germánsku filológiu. Po štúdiách sa stal asistentom na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, prednášal o poľskej literatúre. Pokračoval v štúdiách na zahraničných univerzitách v Belehrade, Záhrebe, Ľubľane a Krakove. Prekladal z ruskej a poľskej poézie prvej polovice 19. stor. Neskôr pracoval v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Zbieral materiál k bibliografii slovanských prác na Slovensku, udržiaval styky s predstaviteľmi slavistiky v zahraničí.

